

Kayseri Lisesi Öğretmenlerinden:

Eflatun Cem Güney

(1896-1981)

Yusuf Özmerdivenli

Kayseri Lisesi Emekli Müdür Yardımcısı

ve Fizik Öğretmeni

Eskiden arşiv kültürü olmadığından her halde birçok belge gibi Öğretmen Sicil Defteri'nin 1. cildi de nasibini almış. Yakılmaktan kurtararak Faruk Nafiz Çamlıbel ile başlayan Sicil Defterini ciltleterek Cilt 1 diye isimlendirmiştim. Dolayısı ile Faruk Nafiz Çamlıbel' den önce Kayseri Sultanisi'ne atanarak iki yıl Öğretmenlik yapan meşhur masalcı baba diye de anılan Eflatun Cem Güney'in de kayıtlı olduğu önceki Öğretmen Sicil Defteri olmadığından hiçbir eserimde, yazımda Kayseri Lisesi Öğretmenleri arasında bahsetmemiştim, çünkü bilmiyorduk. Ta ki Eflatun Cem Güney'in hayatını, biyografisin okuyuncaya kadar.Orada iki yıl da Kayseri Sultanisi'nde (Kayseri Lisesi'nde) öğretmenlik yaptığı anlatılıyordu. Bu açıklamadan sonra Kayseri Lisesi Öğretmeni Eflatun Cem Güney'i tanıyalım:

Eflâtun Cem Güney'in asıl ismi, Eflâtun Reşid olup, 'Cem' mahlâsını, öğretmenlik hayatının ilk yıllarında aldığı ve Sivas Sultânisi'nde göreve başladığı yıl olan 1923'te bu mahlâsı kullandığı bilinmektedir

Eflâtun Reşid, H.1312, M.1896'da, Hekimhan'da doğmuştur. Babası, o yıllarda Elâziz vilâyetinin Malatya sancağının Akçadağ kazâsına bağlı Hekimhanı nahiyesinde telgraf müdürü olarak görev yapan Sivaslı, Hurşid Ağa zade Ahmed Hurşid Efendi'dir. Annesi, yine Sivaslı Hayriye Hanım'dır.

Eflâtun Reşid, ilk ve orta öğrenimini Sivas'ta yapmıştır. Önce, şimdiki ilkokula karşılık olan "İbtidâi mektebi"nde okumuş, daha sonra Sivas Sultanisi'ne devamla, yedi yıllık bu okulun son sınıfının edebiyat kolunu, Haziran 1918'de, iyi derece ile bitirmiştir.

O yıllarda sadece İstanbul'da bulunan yüksek öğretim kuruluşlarının yatılı bölümlerinin, 1. Dünya Savaşı'nın getirdiği zorluklar dolayısıyla kapalı oluşunun yanı sıra, ailesinin maddî

şartları da bu zorluğa eklenince Eflâtun Reşid, Sultani mezunu olmasına rağmen yüksek öğrenimini yapamamış ve hemen bir göreve atanmasını tercih etmiştir. Böylelikle Eflâtun Reşid'in ilk görevi, Konya'daki Dârü'l-eytâm (Öksüzler Yurdu)'nun Türkçe muallimliğidir. Eylül 1918-Eylül 1920 arasında süren bu görevi sırasında, yurdun müdür muavinliğini de yapmış, ancak öğretmenlikle yetinmeyerek, Konya'da hayli geniş bir taraftar kitlesi olan Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin İrşad ve Teftiş Hey'eti'nde de görev almış, Konya'da yayınlanan ve Kuvay-ı Millîye'yi destekleyen dergilerde de yazı yazmıştır. Öksüzler Yurdu'nun kapanması üzerine bir yere tayinini beklerken, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin birinci dönemindeki milletvekillerinden Doktor Suad Bey'in daveti üzerine Ankara'ya giderek, 10 Kasım 1920 ile 13 Aralık 1920 arasındaki sürede zabıt kâtipliği görevinde de bulunmuştur.

Bu sürenin sonlarına doğru Eskişehir Sultanisi Türkçe muallimliğine tayini çıkınca, Eskişehir'e gitmiş ve 1921 yılının Temmuz ayına kadar da bu görevini sürdürmüştür. 15-21 Temmuz 1921 tarihleri arasında Ankara'da toplanan Birinci Maarif Kongresi'nde de, Eskişehir muallimlerini temsil etmek ve Kongre'nin zabıt kâtipliğini yapmak üzere Ankara'ya gitmiştir. Eflâtun Reşid Bey, **Yunanlıların 19 Temmuz 1921'de Eskişehir'i işgalleri dolayısıyla, Kongre sonrasında buraya dönmemiş ve tayininin yapıldığı Kayseri'ye geçmiştir.**

Eflâtun Reşid Bey'in öğretmenlik hayatının bundan sonraki safhaları, **1921-1923 arasında Kayseri Sultanisi'nde**, 1923-1928 arasında Sivas Sultanisi / Sivas Lisesi'nde devâm etmiştir. 1928-1931 arasında Samsun Lisesi'nde, 1931-1933 arasında Afyon Karahisar Lisesi'nde, 1933-1944 arasında Kütahya Lisesi'nde ve 1944-1950 arasında da İstanbul / Haydarpaşa Lisesi'nde devam etmiştir.

Eflâtun Cem Güney'in bundan sonraki resmî görevleri, Topkapı Sarayı Müzesi Müdürlüğünde araştırma görevlisi, İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğünde müdür muavinliği olarak devam etmiş ve **Temmuz 1961'de yaş haddinden emekli olmuştur. Bununla birlikte, rahmetlinin özelliklerinden azami şekilde faydalanmak isteyen devletimiz, kendisini bırakmamış ve Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindeki Halk Eğitimi teşkilâtını kurdurarak, bu eğitimle ilgili yayınların yapılmasını sağlayacak görev ve imkânlar sağlamıştır.** Masal Babası'nın aktif çalışma hayatı ise, 1970'e kadar sürmüş ve bu yıl, evine çekilerek yazılarına ve yayınlarına devam etmiştir.

Eflâtun Reşid Cem Güney, 1922 yılında Sıvaslı olan Nâciye Hanım'la evlenmiş, bu evlilikten dört çocuğu olmuştur.. Çocuklarının hiçbirisi evlenmediği için, torunu yoktur.

Eflâtun Cem'in Konya'da başlayan muallimlik hayatı, sıradan bir öğretmenlik yerine, gerçek bir "hoca" hüviyetini sonuna kadar götürmüştür. O, bununla yetinmemiş, kişiliğinde var olan edebî zevki ve ustalıkla işlediği kalemi sayesinde, şiirlerinin yanı sıra; öğretmenlik yaptığı **Konya, Kayseri, Sivas, Samsun, Afyon ve Kütahya'daki yerel dergi ve gazetelerde makaleler, bilhassa masal ve halk hikâyeleri üzerine çok sayıda kitap yayınlamıştır. Kayseri'de bulunduğu süre içerisinde Misak-ı Milli gazetesinde yazıları yayımlanır.**

Nafi Atuf (Kansu) 19 Temmuz 1921 tarihinde o zamanki adı Ankara Sultanisi olan Ankara Lisesi'ne müdür olarak atandı.

1921'de Hükümet merkezinin Kayseri'ye taşınması gündeme geldi ve bazı devlet kurumları, gazeteler, bankalar Kayseri'ye taşındı. Nafi Atuf'da öğrencileri ile birlikte kağınlarla ve yaya olarak Kayseri'ye gelerek Ankara Sultanisi Kayseri Lisesi ile birleşti. Nafi Atuf Kansu

1921-1922 ders yılında Kayseri'de bu birleşik liselerde müdürlük vazifesi yanında hukuk ve iktisat derslerine girdi ve burada tanıştığı arkadaşı Eflâtun Cem (Güney) ile birlikte Misak-ı

Milli adında bir gazete çıkardı. Ankara’da, Reşat Nuri Güntekin, Ali Canip Yöntem, Hasan Ali Yücel’ ile birlikte Türkçe, Edebiyat kitaplarının incelenmesi çalışmalarına katıldı.

Yaklaşık bir sene Kayseri’de kaldıktan sonra savaşın başarıyla sonuçlanmasının ardından 1922’de Ankara’ya döndü.

Eflâatun Cem’in isminin yanına Masal Babası sıfatının takılması da, Türk halkının ve edebiyatçılarının son derece haklı bir değerlendirmesidir. Çünkü, kendisinin belirgin özelliklerinden en önde geleni, bilhassa Sivas çevresinde dinlemiş ve toplamış olduğu masallara, görev yaptığı diğer illerde dinlediklerini de katarak bunları harmanlaması ve nefis bir masal edebiyatını ortaya koymasıdır. Bir taraftan, hanımının anne annesi olan, Sivas’ın Hâfîk ilçesine bağlı Celâlli bucağından Emine Aba adlı ve yüz yaşını aşkın yaşlı bir kadından masal dinleyen Eflâatun Cem, diğer yönden de, Sivas’a yerleşmiş çok eski Kars göçmenlerinden Hasan oğlu Ağa Dayı’dan Kerem ile Aslı, Leylâ ile Mecnun avarında, lâkin bunlar gibi tespit edilmemiş birçok masal ve hikâyeyi, bütün hususiyetleriyle ve yanık değişleriyle dinleyerek kaleme almıştır.

Sağlığında kendi ismi ile, 32 adet masal kitabı yayınlanmıştır. Bunlar, kendi başına bir bütün olan veya bütünden çıkarılmış küçük masalları ihtiva etmektedir.

Eflâatun Cem’in Açıl Susam Açıl adlı masal kitabı, UNESCO’nun bir kuruluşu olan Uluslararası Gençlik Kitapları Birliği tarafından, çağdaş masal yazarları içinde değerlendirilen 55 millet arasından seçilen ve böylelikle, **‘1956 Dünya Gençliği Şeref Kitapları’** listesine alınan 11 eser arasında en mükemmeli olarak kabul edilmiştir. Ve böylece kendisine, **Danimarka Krallığı’nın H.C.Andersen adına ihdâs ettiği ödülün uluslararası jürisi (Hans Christian Andersen Medal Kurumu) tarafından da, “Andersen Pâyesi Şeref Diploması” ve “Dünya Çocuk Edebiyatı Sertifikası” verilmiştir. Eflâatun Cem, bu ödülü, 1960’ta da Dede Korkut Masalları adlı kitabı ile bir kere daha kazanmıştır.**

Eflâatun Cem, halk hikâyelerini derlemede ise, rahmetli oğlu ile beraber çalışmış ve Dertli Kaval, Âşık Garip, Kerem ile Aslı ve Tahir ile Zühre adlı kitapları yayınlamıştır. Kızı Rezzan Güney’in adı ile yayınlanan ve kendisinin gözden geçirdiği ifade edilen, Şah İsmail adlı bir halk hikâyesini de, bazıları kendisine ait olarak kaydetmektedirler.

Eflâatun Cem, Nasrettin Hoca Fıkraları’nı da masal tadında kaleme almış ve yayınlamıştır. Keza, halk eğitimi ile ilgili sekiz kitabı ve Atatürk’ün Hayatı / Millî Mücadele konularında üç kitabı vardır

İşte bu büyük folklorculardan biri hatta ilki merhum Eflâatun Cem Güney, ömrünü Türk kültürüne adanmış ve masallarımızı kaybolmaktan kurtarmış **Cumhuriyet Edebiyatı yazarı, şair, öğretmen, gazeteci, radyo programcısı, bürokrat Eflatun Cem Güney** 02.Ocak.1981 de öldü (85 yaşında). Allah rahmet eylesin.

Kayseri Sultanisi Öğretmeni Eflatun Cem Güney

Kayseri Sultanisi Müdürü Nafi Atuf Kansu

